

Rapport 2008:136

Arkeologisk förundersökning

Nyplantering av träd längs Hovgårdsallén

Hovs socken
Vadstena kommun
Östergötlands län

Mats Magnusson

Nyplantering av träd längs Hovgårdsallén

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	5
Områdesbeskrivning.	5
Syfte	5
Metod och dokumentation	5
Resultat och tolkning	5
Referenser	6
Tekniska uppgifter.	7

Ö S T E R G Ö T L A N D S   L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N   F Ö R   A R K E O L O G I

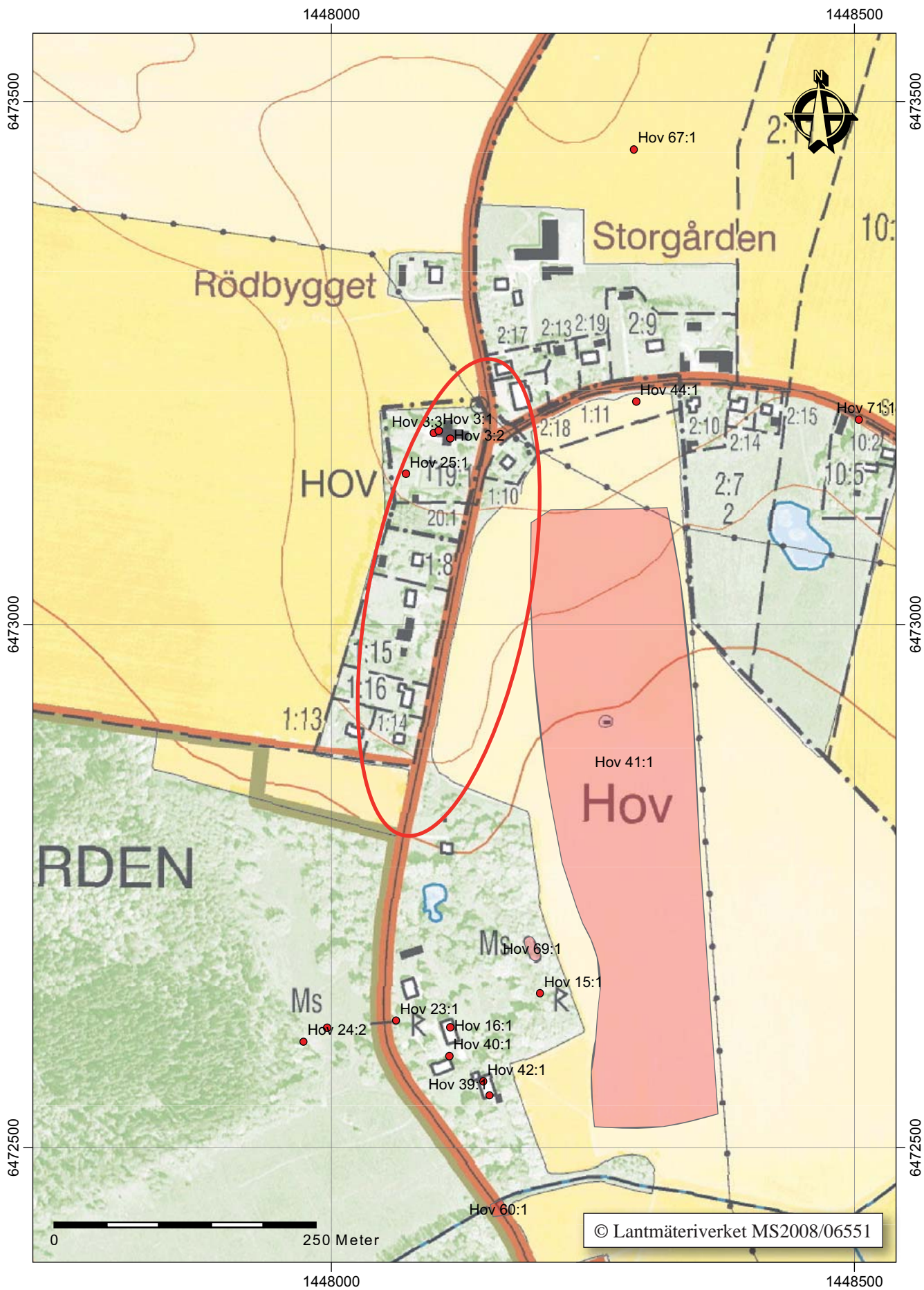
Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

Sammanfattning

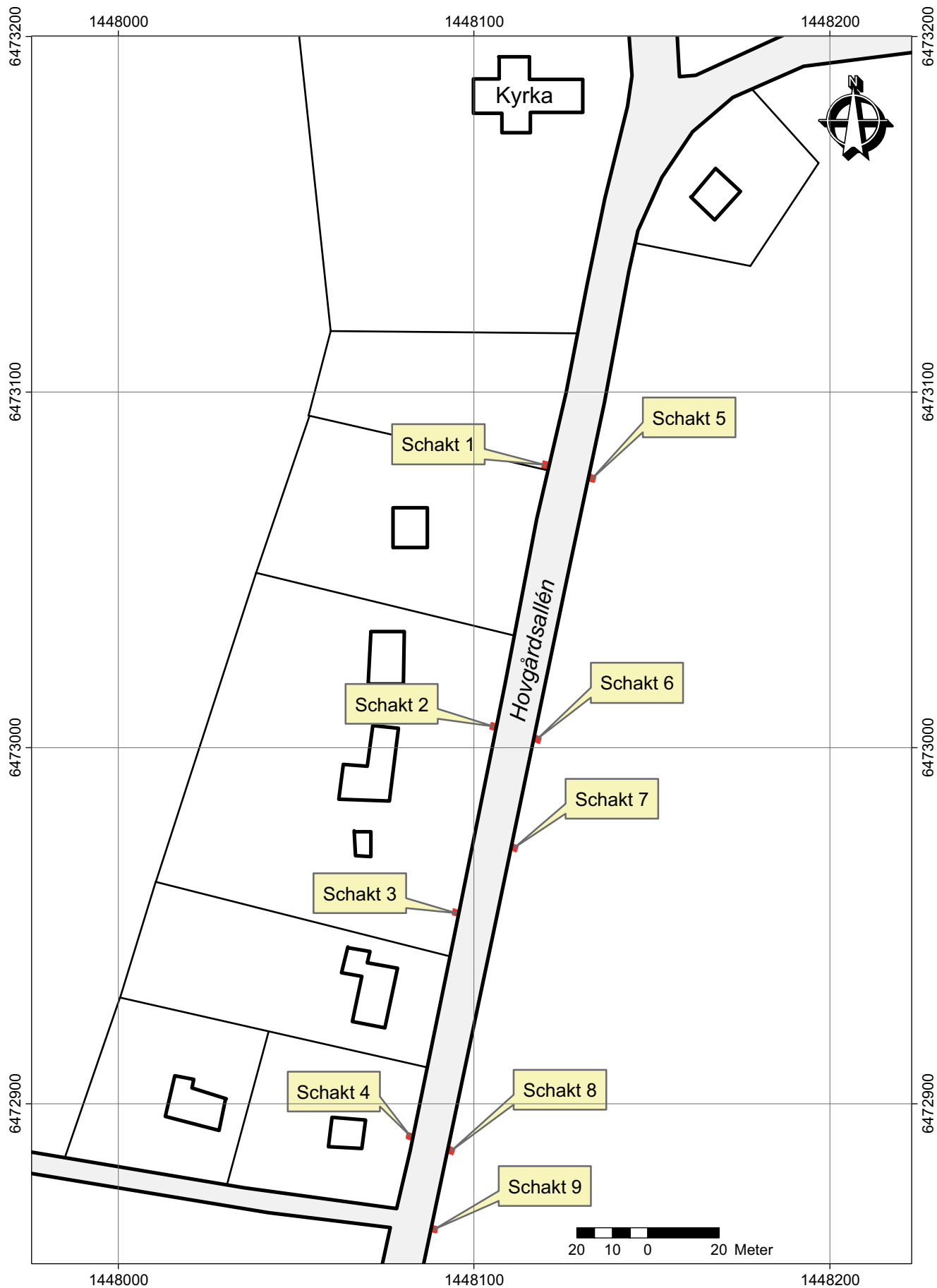
Östergötlands länsmuseum utförde den 29 oktober 2008 en arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll inför nyplantering av träd längs Hovgårdsallén i Hovs samhälle, Hovs socken, Vadstena kommun, Östergötland. Arbetet utfördes på uppdrag av Vägverket Region sydöst. Vid den antikvariska kontrollen påträffades två kalkstenskonstruktioner vilka tolkas som skoningar för stolphål tillhörande ett staket eller dylikt.

Mats Magnusson
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med undersökningsområdet markerat. Skala 1:5 000.

Figur 3. Ritning över Hovs samhälle med nio schakt markerade. Skala 1:1 500.

Inledning

Östergötlands länsmuseum utförde en arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll i samband med schaktandet för nyplantering av träd. Detta med anledning av att Vägverket genom viss avverkning och nyplantering vill återskapa den herrgårdsallé som Hovgårdsallén en gång varit. Undersökningen utfördes efter beslut från Länsstyrelsen Östergötland.

Uppdragsgivare var Vägverket Region sydöst vilka även svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för den antikvariska kontrollen och rapporten var undertecknad.

Områdesbeskrivning

Hovs by och socken har ett storslaget läge på Östgötaslätten i den rika bygden vid Tåkerns nordöstra strand. Ortnamnet Hov tyder på att platsen varit en förkristen kultplats. I Hovs kyrka har man påträffat ett stort antal fragment av s k tidigkristna gravmonument vilket gör området till Östergötlands rikaste fyndplats för dessa runristade gravmonument. De tidigkristna gravmonumenten tyder på att Hovs stenkyrka, som är i romansk stil, har haft en föregångare, antagligen i form av en stavkyrka. Söder om Hovs by ligger Hovgården som troligen var en förvaltningsgård i ett tidigmedeltida jordagods och omnämns, enligt ortnamnsarkivet i Uppsala, redan 1310.

I områdena kring Hovs by har man påträffat ett stort antal spår från stenåldern (stenyxor, flintskrapor, en hållkista m m) vilket gör att boplatsslämningar från denna tid kan väntas finnas här. Boplatsslämningar från stenåldern har även påträffats söder om undersökningsområdet.

Själva Hovgårdsallén är en ca 2 km lång landsvägsallé från 1800-talet med mycket höga kulturhistoriska, biologiska och estetiska värden. Allén löper längs väg 944 mellan Hovs kyrka och Hovgården som ligger söder om samhället. På grund av det dåliga skick som allén är i så anser Vägverket att det krävs akuta åtgärder i form av avverkning av ett antal träd och efterföljande nyplantering samt att luckor i allén även nyplanteras (Vägverket 2008).

Syfte

Syftet med den antikvariska kontrollen var att fastställa huruvida fast fornlämning skulle komma att beröras av det planerade arbetsföretaget. Om möjligt skulle sträckningen justeras för att undvika att skada fornlämningar. Påträffade fornlämningar skulle undersökas och dokumenteras avseende karaktär och omfattning och skulle om möjligt även dateras.

Förundersökningens resultat ska ligga till grund för länsstyrelsens fortsatta bedömningar i ärendet.

Metod och dokumentation

Den arkeologiska förundersökningen utfördes i form av en antikvarisk kontroll i samband med de planerade arbetena. Fast fornlämning som påträffades dokumenterades med inmätning, handritning och fotografering. Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.

Resultat och tolkning

Inför nyplanteringen av träd grävdes ca 1 x 1 m stora och 1,0 m djupa schakt längs allén. Nio av dessa schakt låg inom Hovs samhälle och var av större arkeologiskt intresse då de låg en bit ut från vägbanken.

I botten av det först upptagna schaktet (schakt 1) påträffades vitt buteljglas. Detta bör ha sin förklaring i att glaset grävts ner i samband med det förra trädets plantering, någon gång på 1800-talet eller i början av 1900-talet.

I schakt 5 framkom en kalkstenskonstruktion i schaktets nordvästra hörn på ett djup av ca 1,0 m. Konstruktionen var kallmurad runt ett ca 0,12 x 0,14 m stort hål som innehöll fragment av trä. Fyndet tolkas som ett skott stolphål till en mindre konstruktion, t ex ett staket. Denna tolkning stärks av att en kalkstenskoncentration även påträffades i schakt 6, men denna var inte bevarad i form av någon konstruktion. I de övriga sex schakten påträffades inget av arkeologiskt intresse.

Söder om Hovs samhälle ändrar allén utseende och träden står närmare själva vägbanan. Detta innebar att schakten för de nya träden grävdes i den upphöjda vägbanken. Vägbanken består av sättgrus och utfyllnadsmassor och därför medförde inte de, söder om samhället, grävda schakten något av arkeologiskt intresse.

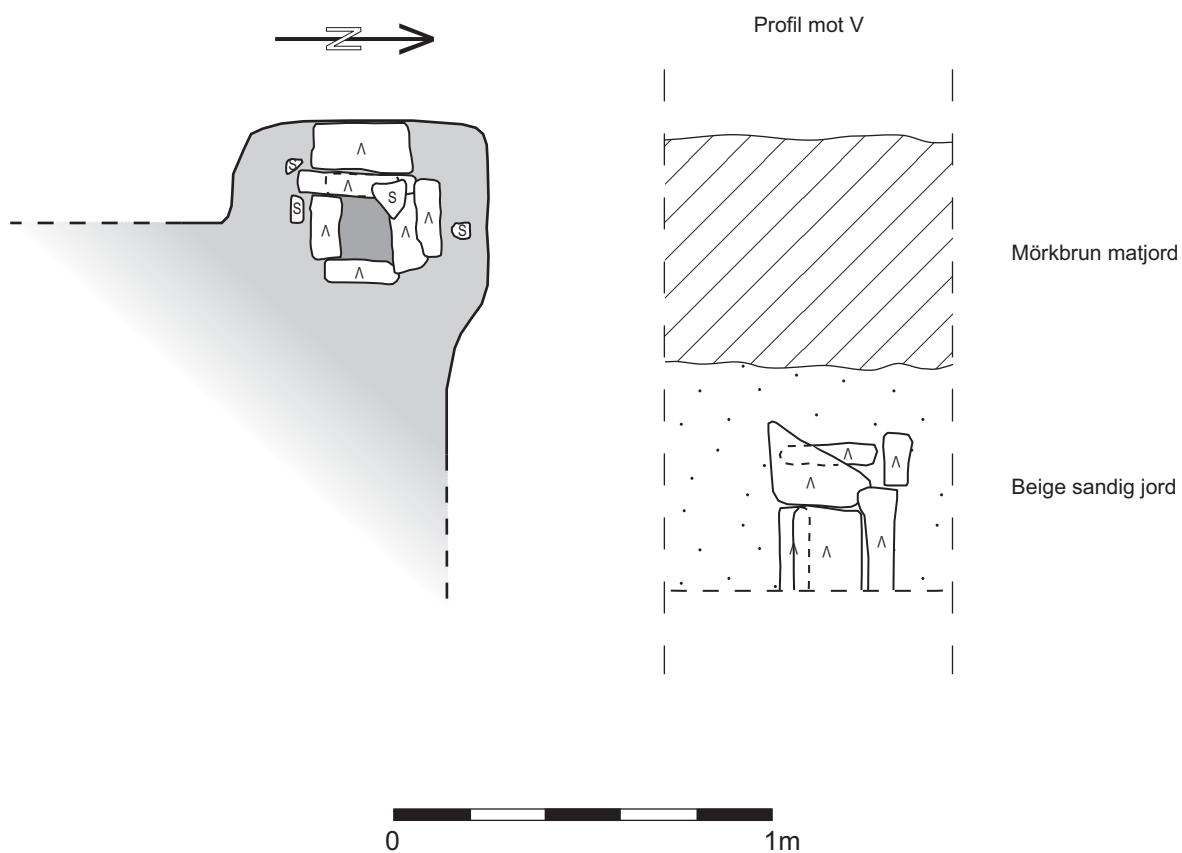

Figur 4. Foto föreställande kalkstenskonstruktionen i schakt 5. Foto Mats Magnusson, ÖLM.

Referenser

Vägverket Region sydöst. 2008. *Skötselplan, Väg 944 Hovgårdsallén*. Objektetsnummer: 53 21 12.

Ortnamnsarkivet i Uppsala. http://www2.sofi.se/SO-FIU/topo1951/_cdweb/_s2ex001/304207b1/p1/0000147a.pdf

Figur 5. Plan- och profilritning av kalkstenskonstruktionen i schakt 5. Skala 1:20.

Tekniska uppgifter

Område Hovgårdsallén i Hov, utmed väg 944
Socken Hov
Kommun Vadstena
Län och landskap Östergötland

Fornlämningsnummer Intill RAÄ 3 och 25 (Hov)

Ekonomiska kartans blad 084 49 (8E 4j Hov)
Koordinater X 6465873-6479465, Y1446986-1448314
Koordinatsystem RT90 2,5 gon V

Typ av undersökning Arkeologisk förundersökning
i form av antikvarisk kontroll

Länsstyrelsens dnr 431-25986-08

Länsstyrelsens handläggare Carin Claréus

Länsstyrelsens beslut 2008-09-24

ÖLM dnr 394/08

ÖLM projektnr 530858

Uppdragsgivare Vägverket Region sydöst

Kostnadsansvarig Vägverket Region sydöst

Projektledare Mats Magnusson

Rapportarbete Mats Magnusson

Grafik Mats Magnusson

Fältarbetstid 2008-10-29

Fynd Nej

Foto Ja, digitala

Analyser Nej

Grafik Mats Magnusson

Renritning Lasse Norr

Grafisk form Lasse Norr

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.

Ur allmänt kartmaterial

ISSN 1403-9273

© Lantmäteriverket MS2008/06551

Rapport 2008:136 © Östergötlands länsmuseum

Östergötlands länsmuseum utförde den 29 oktober 2008 en arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll inför nyplantering av träd längs Hovgårdsallén i Hovs samhälle, Hovs socken, Vadstena kommun, Östergötland. Vid den antikvariska kontrollen påträffades två kalkstenskonstruktioner vilka tolkas som skoningar för stolphål tillhörande ett staket eller dylikt.